

Поштовани председниче !
Запослена сам у просвети на радном месту админ.финансијског референта
/бивши секретар школе –из разлога што за ово радно место треба имати VII степен стручне спреме
/ са 36 година радног стажа и зарадом од 23.776,48 која је исплаћена за месец фебруар,
а и за остале ће вероватно бити иста. Слажем се да треба повећати минималну зараду
али сам с друге стране очајна јер повећањем минималне зараде запослени са завршеном основном школом
имаће зараду у износу од 20.240,00 динара на коју се обрачунава и радни стаж./ СА 10 ГОДИНА ЗАРАДЕ ЋЕ ИЗНОСИТИ
21.049,60 ДИНАРА. РАЗЛИКА ЈЕ 2.726,88. ПО МОМ МИШЉЕЊУ ОВО ЈЕ ДЕГРАДАЦИЈА.
Коефицијент за I степен стручне спреме јесте 6,30, али се њима обрачунава зарада по минималној цени рада
на је разлика веома, веома мала - админ.фин.радник IV степен 8,62. Запослени који раде
са средњом стручном спремом у настави, на одређено време, имају коефицијент 13,42
и овде је направљен велики распон. Како човек да размишља о одласку у пензију
знајући да ће пензија тек бити мала, минимум 15.000,00 динара која није довољна
ни за основне трошкове а камоли за струју, грејања и не дај боже болести.
У нади да ће ово писмо бити прочитано до краја, с поштовањем,
Име и презиме познати

МИНИМАЛАЦ МИНИМАЛАН, СМУТЊА МАКСИМАЛНА

Минимална цена рада срушила систем плата у јавним службама

Плате у јавним службама дефинисане су као производ коефицијента за обрачун и исплату плата у овим службама и основице (цене рада) које одређује Влада Републике Србије, а на основу преговора са социјалним партнерима. Након тога, Влада доноси Закључак којим дефинише основицу и Уредбу којом су дефинисани коефицијенти. Иако би и један и други параметар требали бити предмет договора социјалних партнера, у правилу се ради о једностраном акту(има) Владе Републике Србије, која их октроише на начин како то њој одговара, а не на основу раније постигнутих договора и потписаних протокола са синдикатима. У земљама са развијеним индустријским односима и коефицијенти и цена рада су део посебних колективних уговора и самим тиме законски утемељени, без могућности слободне интерпретације, као што то у нашем случају чини Влада Републике Србије.

Елем, како тренутно ствари стоје, плате се уређују и убудуће ће се уређивати на основу Закона о буџету, кад се тиче основице и која је након двогодишњег замрзавања од октобра 2008. – до децембра 2010. године симболички (по)расла 3 пута у 2011. години – у јануару за 2%, у априлу за 5,5% и у октобру за 1,2% од чега су два последња увећања дефинисана формулом датом у Закону (априлско повећање једнако је тромесечној инфлацији у првом кварталу поменуте године, а октобарско повећање је шестомесечна инфлација увећана за ½ БДП из претходне године). Ова формула ће се применити и за ову буџетску годину. Што се тиче коефицијената, оригинална Уредба је из 2001. године и она је мењана у више наврата, последњи пут у 2010. години, али не суштински, већ у смислу усклађивања са новостеченим звањима и новом номенклатуром занимања која су након реформе у високом образовању пристигла на тржиште рада у овом сектору. С обзиром да ова Уредба не одражава стварно стање, нити препознаје одређене профиле стечене на акредитованим студијама као што су референт за безбедност и здравље на раду, запослени који су завршили дипломске академске студије мастер, специјалистичке академске студије са најмање 30 ЕСПБ, наставници и васпитачи који су завршили специјалистичке струковне студије, 180+60 ЕСПБ или основне академске студије од 240 ЕСПБ, наставници и васпитачи који су завршили основне академске студије и основне струковне студије, ..., као и што је била извор незадовољства синдиката у јавном сектору, Влада се обавезала да ће ову Уредбу изменити, о чему је са синдикатима потписала Протокол, па касније и Споразум у коме се обавезала да ће „разговори о корекцији коефицијената за обрачун плата запослених у просвети почети 01.06.2011.г., а завршити се до 01.10.2011.г. како би примена измењених, односно нових коефицијената почела од 01. јануара 2012. године“.

Међутим, као што је већини познато, од овог посла није било ништа и након више неуспешних и јалових преговора стигло се у ћорсокак, а Уредба није измењена чак ни у ономе делу где је могло то бити учињено и где је постигнут консензус - око уношења новостечених звања у Уредбу и одређивања коефицијената по аналогији са постојећим, уношење предшколаца у Уредбу и измена члана 3. Уредбе који уређује додатке за одељенско старешинство, руковођење школом, рад у комбинованим одељењима, рад у школама за децу ометену у развоју,

наставницима који су стекли звање магистра, доктора или звања прописана Законом о основама система образовања и васпитања.

И овом приликом поновићемо принципијелан став нашег Синдиката и залагање да се за најједноставније послове запосленима утврди Законом утврђена минимална зарада, а да се плате осталих запослених утврде у паритету као што су биле и пре замрзавања. Овај став у суштини су подржавали и други синдикати, сем у завршници преговора, када је СрпС остао усамљен приликом утврђивања предлога измена и допуна Уредбе о коефицијентима, о чему смо информисали наше чланове и друге запослене у делатности и другим јавним службама. Најновијим поступцима око утврђивања минималне цене рада Влада је, вероватно у циљу придобијања гласача из реда оних са најмањим платама у јавним службама, доношењем нове минималне цене рада додатно нарушила већ ионако начет систем плата у јавним службама, те је наднасловно писмо наше огорчене колегинице уствари веома индикативно, пошто су оваква писма и овакви позиви и нашем и другим синдикатима свакодневни и веома бројни, јер је нарушен принцип који је Влада прихватила и оснажила Протоколом закљученим са синдикатима још 2005. године, када је и отпочео посао око израде Закона о платама у јавним службама који је требао да све јавне посленике и државне запосленике сврста у платне разреде и дефинише плате од спремачице и физичког радника у било којој установи којој је послодавац држава, покрајине, градови, општине... до председника државе. У поступку израде овог Закона у коме су суделовали и преставници синдиката просвете, здравства, културе и социјалне заштите, Влада је ангажовала међуресорни тим експерата из више ресорних министарстава, као и консултанте Сектора за међународни развој Владе Велике Британије (DFID). Циљ овог посла био је да се плате уреде према стручности и сложености послова, а не да зависе од тога колико је неки ресорни министар или нека градска власт шире или згрчене руке и да на тај начин омогући запошљавања и задржавање одговарајућих кадрова и мотивисање запослених да ефикасно врше јавне услуге и тиме повећају ефикасност служби. Систем плата требао је да уважи основне разлике у нивоима одговорности и нивоима знања и вештина потребних за обављање појединих послова како би се оснажио процес одлучивања и како би подстицао резултате рада и стручни развој запосленог. У овом послу који је у лето 2006.г. доведен готово до краја пронађено је место за све запослене, за сва звања, који су поређани у 12 платних разреда и који су требали бити основа поменутог Закона. Нажалост, ту се негде и стало.

Након почетног задовољства процентима увећања основице за обрачун и исплату зарада и корекцијом коефицијената који су довели до знатног раста плата у октобру 2006. године, када је тадашњи министар финансија био веома широке руке (вероватно због тада доступних приватизационих прихода) и синдикатима понудио оно што они и нису могли одбити – повећања од 11,4% за све запослене са VI и VII степеном, 19,8% за наставнике са VI степеном и 9,2% за све остале запослене у основним и средњим школама и ученичким и студентским домовима, десило се да је ова година, што се тиче плата запослених у просвети, уз претходна повећања, представљала „златно доба“ за које су озбиљни аналитичари и тада тврдили да неће дуго потрајати. На несрећу запослених у овом сектору, то се и обистинило. Стога и подсећамо да су са повећањима са краја 2006. године износила 35,8% за запослене са вишом и високом стручном спремом 53,2% за наставнике са VI степеном стручне спреме, 19,8% са средњом стручном спремом и 17,5% за запослене са нижим спремама. Уз то, треба напоменути да је изједначавањем коефицијената у универзитетском образовању дошло до још већег повећања плата запослених у овом сектору који су у једној години, мерено од новембра 2006. до новембра 2007. године добили плате за 60,5% веће (они са високом и вишом стручном спремом), 44,5%, (они са средњом стручном спремом) и 41,6% (они са најнижим стручним спремама). Оно што је тада урађено јесте да је довело образовање до поправљања односа између најниже и највеће плате на ниво од отприлике 1:3 (пре тога однос је био 1:2). Напомињемо да је и однос 1:3 најнижи однос између плата на најједноставнијим пословима и оних који су носиоци посла у просвети.

Нажалост, догађаји који су уследили су овај успостављени паритет потпуно растурили. Већ 2008. године дошло је до замрзавања фонда плата свих буџетских корисника и Влада је прешла на тзв. линеарно финансирање у коме је затечено стање узела као полазно, а сваке наредне године фонд плата увећавала за планирану (не и стварну) инфлацију, те је, уз увођење нових и

нових извршилаца и непоштовање Закона о максималном броју извршилаца, те изосталу рационализацију броја запослених, систем плата довела до бесмисла, при чему су они који су били „ближе ватри“, „боље се огрејали“, а за оне „даље од ватра“ није било ни за минималац. Нажалост, у неким делатностима и гранама ова се прича наставља све до дана данашњега, јер начелници у локалним самоуправама и даље имају увећане плате, али зато они на најнижим радним местима немају ни Законом гарантовани минималац.

Без обзира на бројне синдикалне активности, Влада је, под притиском ММФ-а, који је морао да ускочи да попуњава рупе у буџету након што је престао пристизати приватизациони приход, односно након што је „социјално одговорна“ Влада продала „породичну сребрнину“ и када је буџет почео бити недовољан за чак редовно финансирање оволиког броја јавних делатника. Почела је и „игра“ и „клацкалица“ између динара и евра, којом је, бар математички, ММФ био задовољен, јер је фонд плата приказиван у еврима био мањи, иако је у динарима он био већи, што је резултирало падом плата и куповном моћи свих запослених у јавном сектору, укључујући и просвету. На тај начин плате су номинално биле замрзнуте, али су реално падале. Овом операцијом, Влада Србије је успела фонд плата у јавном сектору да смањи за око 17% (у еврима).

Након две године замрзнутих плата, Влада је одлучила да плате у 2011. одмрзне, те је у јесен 2010. отпочела преговоре са синдикатима, уз пажљиви надзор од стране ММФ-а, при чему је неопрезно обећала ванредну повишицу у јануару 2011., те редовне повишице (дефинисане Законом о буџету) у априлу и октобру, као и повећање са њима повезаних пензија. Да су „од језика направили лопату“ видело се већ приликом прве исплате, када су уместо износа који је био условљен непланирано откаченом инфлацијом у претходних 6 месеци, у јануару исплатили више него скромних 2%. Уследили су штрајкови запослених у јавном сектору, нажалост без икаквог конкретног резултата, сем ако се под тим подразумева смена министарке финансија, која је неопрезно обећала ванредно повећање на основу већег прилива средстава у буџет. Чак ни штрајк просвете који је завршио првоаприлским пактом у виду Споразума који су потписали синдикати и Влада није донео ништа више од оног што је било постигнуто у првој фази штрајка, пошто је Влада применом законских одредби о увећању основице (цене рада), већ у априлу испунила оно што су синдикати потписали.

У међувремену је наш Синдикат постигао то да је Влада донела акт којим је почела да поштује сопствени Закон о минималцу и за око 16.000 запослених у просвети почела да исплаћује минималну зараду у складу са Одлуком о минималцу коју је донео републички Социјално економски савет. При томе је Влада остала дужна запосленима минималац за прво полугодиште 2010. године, а након исплате минималца дошло је, да ли случајно или намерно, и до смене ресорног помоћника министра просвете задуженог за финансије. Уследиле су посне године, тако да су запослени у просвети остали ускраћени не само за регрес и топли оброк, већ и за јубиларне награде, па чак и за отпремнине при одласку у пензију, између осталог и из разлога што је након доласка Жарка Обрадовића на чело Министарства просвете Влада Републике Србије смањила, ионако мали, део буџета који се издваја за просвету. Забележено је да је од просветног буџета готово све отишло за плате, што је условило и условљава и даље проблеме у финансирању делатности.

Као резултат прошлогодишњег штрајка, ипак је дошло до одмрзавања јубиларних награда које, додуше, још увек нису свима којима припадају и исплаћене, а и Влада је „на мишиће“ како-тако исплатила отпремнине при одласку у пензију. Међутим, како није обезбедила паре за отпремнине за технолошке вишкове, један број запослених и даље прима плату, а не ради ништа. А у међувремену је више на њих потрошено, него што износе отпремнине.

Од „златног доба“ из 2007. и 2008. године, које се догодило пре „замрзавања“ плата, материјални положај запослених се и надаље погоршава, а најновијим кориговањем минималне цене рада све већи број запослених је у прилици да му Влада мора додавати део плате до Законом гарантованог минималца, чиме не решава питање ових запоелних, јер је јасно да са минималцем од сса 20.000 динара, односно 195 евра, ови људи не могу досегнути ни половину минималне потрошачке корпе, али зато због угроженог паритета плата запослених на најједноставнијим и оних на сложенијим пословима изазива оправдано незадовољство и

иритира све запослене, доводећи радну атмосферу у установама у несношљиве услове, чиме и угрожавају редован процес. Стога једино решење видимо у враћању паритета на онај од пре замрзавања и поштовање основног принципа да плата мора бити сразмерна сложености посла резултатима рада и одговорностима појединог радног места. Чак и са уважавањем овог минималног принципа, просвета ће и даље бити делатност у којој је распон између најмање и највеће плате и даље знатно мањи него што је то у здравству, управи, правосуђу и/или другим јавним службама. На тај начин просвета се сасвим сигурно неће осећати као делатност од посебног друштвеног значаја, већ управо онако како јесте чињенично стање – да је запостављена и да се власт према овој јавној служби понаша по принципу да је једнима мајка, а другима маћеха.

Београд, 10.04.2012.год.

проф. Хаци Здравко М. Ковач
генерални секретар СрпС

У прилогу:

- Преглед плата у ОШ и СШ